

החלטת מועצת הבטחון 242 22 בנובמבר, 1967

החלטת מועצת הבטחון של האו"ם 242/1967. 22 בנובמבר, 1967

ההחלטה שאומצה ב-22 בנובמבר, 1967 על-ידי מועצת הבטחון של האו"ם בעקבות המלחמה שנערכה ביוני 1967 במזרח התיכון הפכה להיות מרכיב ומסגרת למשאבים ומתנים רשמיים עתידיים בין ישראל והמדינות הערביות. למרות השינויים באזור ובפוליטיקה הבינלאומית, ההחלטה המשיכה להיות תקפה במרכזיותו של הסכסוך - היא לא הוחלפה באחרת ולא הוכנסו בה תיקונים. הערפול בניסוחה ובהשמטותיה שבה, העניקו לה אריכות-ימים ואין-ספור פרשנויות. הרעיון המרכזי בהחלטה הוא, שישראל תסכים להמיר שטחים שכבשה במלחמת ששת הימים ב-1967, הכוללים את חצי האי סיני, רמת הגולן, חלקים מירושלים ורצועת עזה בתמורה ליחסי שלום עם המדינות הערביות ושכנותיה. ההגדרה הקצרה והמקובלת של ההחלטה הפכה להיות "שטחים תמורת שלום". ההחלטה מכילה נוסחה להשגת שלום, לפיה ישראל תפנה שטחים שכבשה במלחמה, מבלי שנקבע במפורש היקף השטחים שיוחזרו בתמורה לשלום. ההחלטה קראה "לפינוי כוחות מזוינים ישראליים מטריטוריות שנכבשו במסגרת הסכסוך האחרון." זאת, מבלי לציין מה יהיה היקף הפינויים ומתוך הנחה, שכל הצדדים המעורבים יחליטו בינם לבין עצמם מה יהיו הגבולות הסופיים. מאידך, ההחלטה הייתה ברורה לחלוטין בקראה "לביטול כל טענה או מצב של לוחמה, וכיבוד והכרה של הריבונות, השלמות והעצמאות המדינית של כל מדינה ממדינות האזור, ושל זכותן לחיות בשלום בתוך גבולות מוכרים ובטוחים, ללא אימים או מעשי אלימות." היא גם נתנה גושפנקא רשמית לצורך "לערוך לשלמות הטריטוריאלית ולעצמאות המדינית של כל מדינה ממדינות האזור... ולהגיע להסדר צודק בעיית הפליטים." בשיחות סודיות שקיים היועץ לענייני בטחון של ארה"ב, קסינג'ר עם היועץ לענייני ביטחון של מצרים, האפז איסמאיל, בפברואר 1973 ציין קסינג'ר כי ההחלטה 242 "התקבלה מפני שהצדדים המעורבים חשבו שהם יוכלו להכניס לניסוחיה את המשמעויות המועדפות עליהם." (2). בעולם האקדמי ובקהילות של מקבלי-החלטות, ניתבו פרסומים רבים, שהוקדשו במיוחד לפרושים של כוונות ההחלטה. (3) חשיבותה של ההחלטה טמון במה שהיא כוללת ובמה שנעדר ממנה. בתקופה שנערכה מלחמת ששת הימים ביוני 1967, הסכסוך הערבי-ישראלי ניבחן כסכסוך בין מדינה למדינה; הפלשתינאים עדיין לא קיבלו הכרה על-ידי הקהילה הבינלאומית, או על-ידי ישראל שלא ראתה בהם באותה-עת יריב עיקרי. הפלשתינאים לא הוזכרו אז כעם הפלשתיני, ולא יוחס להם המושג של "הגדרה עצמית", כשם שלא נדון הנושא של הקמת "מדינה פלשתינית" ב"עיתיד". החלטה 242 התייחסה אמנם ל"בעיית הפליטים", אך מבלי שתצביע אילו מן הפליטים זכאים לשינוי במעמדם, אף כי ההנחה הייתה שמדובר בפליטי מלחמת 1947-1949, כמו גם בחלק, או כלל הפליטים כתוצאה ממלחמת יוני, 1967. ההחלטה לא הגדירה את מלחמת 1967 כמלחמה תוקפנית (של ישראל), כפי שרצו זאת המדינות הערביות וברית המועצות; שום דבר החלטי לא נאמר בה לגבי העתיד של רצועת עזה ו/או הגדה המערבית, שהיו תחת שלטון אדמיניסטרטיבי של מצרים (בעזה) וירדן (בגדה) מאז 1949. דבר לא נאמר על החלטות קודמות בדבר חלוקת ארץ-ישראל, או בנושא הפליטים. יתרה מזאת, היא לא קראה למשא ומתן ישיר בין הצדדים. במקום זאת, היא החזיקה בדעה שתיווך, דומה לזו שהיה בעת השיחות על שביתת הנשק ב-1948-1949, הוא האמצעי המתאים וקראה לאו"ם לשמש בתפקיד זה. מתוך שהדבר נעשה בכוונה, או לא, הרי שהתניה זו של שימוש בצד שלישי חיזקה את נקודת הראות הערבית ועמדתה המועדפת, שלא לפתוח במשא ומתן ישיר עם הישראלים. חודשים מספר לפני קבלת ההחלטה 242, ועידת הפיסגה הערבית בחרטום יצאה בהכרזה: "לא מו"מ, לא הכרה, לא שלום" עם ישראל. הנושא של "שיחות ישירות" בין הצדדים לפתרון הסכסוך לא הועלה על-ידי אף אחד עד אשר מועצת הבטחון של האו"ם קיבלה את החלטה 338 בעקבות סיומה של מלחמת יום הכיפורים באוקטובר, 1973. באותה עת הועבר נושא התיווך מן האו"ם לידי האמריקנים. אולם, שיחות ישירות לא התקיימו בין הצדדים עד לביקורו של נשיא מצרים אנואר סאדאת בישראל בנובמבר, 1977. ההחלטה 242 התייחסה באופן מיוחד לתוצאות המלחמה ב-יוני 1967 ושליטתה של ישראל בשטחים שהיו קודם לכן בשליטתן של סוריה, מצרים וירדן. כן התייחסה ההחלטה לגבולות הלא-יציבים ונעדרי יכולת הגנה, שהיו התוצאה של הקווים שנקבעו בהסכמי שביתת הנשק של 1949. במילים אחרות, ההחלטה שמה לעצמה כמטרה ליצור גבולות ולא קווי תיחום, או קווי שביתת הנשק, שנותרו מאז 1949 אלא הפיכתם לגבולות עמידים וברי-קיימא. כנסטור הוטר ממדינת טקסס, לינדון ג'ונסון ראה בעצמו כיצד אולצה ישראל לסגת מחצי האי סיני במאוס, 1957. עשר שנים מאוחר יותר, היה זה ג'ונסון, כנשיא ארה"ב שהיה עד למלחמת יוני 1967,

אשר גיבש את המדיניות הדיפלומטית שיושמה לאחר סיומה. ג'וזף סיסקו, תת-מזכיר המדינה האמריקני לענייני המזרח התיכון, אמר: "הדבר היחיד שהשפיע ביותר על הנשיא ג'ונסון באותה עת, הייתה העובדה שהוא היה עד לתפקיד שמילא הנשיא איזנהאואר בהחלטה שלנו להכריח את ישראל לסגת. נקודת הראות של ג'ונסון הייתה שישאל קיבלה מעט מאוד בתמורה. לפיכך, הגישה הנוכחית צריכה להתבסס פחות על הרעיון של נסיגה ישראלית כללית, אלא על כך שאנו ננסה ליצור לאחר המלחמה את התשתית והמסגרת לשלום." (4)

ג'ונסון החזיק בדעה, שכאשר ישראל תיסוג הפעם מן השטחים, הדבר יהיה מותנה במו "מ שתוצאותיו יהיו בחתימה על חוזה שלום סופיים, ולא בהסדרי-ביניים. בנאום שהוא נשא בוועידת מחנכים ב-19 ביוני, 1967 – חמישה חודשים לפני שנתקבלה, פה-אחד, החלטת מועצת הבטחון של האו"ם 242 - ג'ונסון היתווה את חמשת העקרונות של מדיניותו, שהיוו את הרעיונות המרכזיים של החלטת האו"ם 242. ג'ונסון אמר: "עתה, בסיומו של דבר, הרשו לי להתייחס למזרח התיכון ולאירועים המרעישים שאירעו שם בחודשים האחרונים. אירועים אלו הוכיחו את התבונה של חמשת העקרונות לשלום באזור. העיקרון הראשון והחשוב ביותר הוא, שלכל מדינה באזור יש את הזכות הבסיסית להתקיים, ואשר חייבת להיות מכובדת על-ידי שכנותיה...לכן, כל מדינה צריכה להשלים עם זכותן של האחרות להתקיים. שנית, ישנה מחויבות אנושית: עשיית צדק לכל הפליטים. כל המדינות במזרח התיכון חייבות בסופו של דבר לעסוק במצוקתם של אלה שנעקרו ממקומותיהם כתוצאה מן המלחמה. לא יהיה שלום במזרח התיכון עבור כל אחת מן המדינות המעורבות, אלא אם תטופל בעיה זו במשנה מרץ על-ידי כל הצדדים ובמיוחד, על-ידי המדינות אשר נושא זה נוגע בהן במישרין. השעור השלישי הוא, כי יש לכבד את חופש השיט. הזכות לחופש השיט בנתיבי מים בינלאומיים חייבת להיות שמורה לכל המדינות. רביעית, העימות האחרון הוכיח את הסכנה הנובעת ממרוץ החימוש במזרח התיכון ב-12 השנים האחרונות. האחריות כאן אינה רק של מדינות האזור, אלא גם של המעצמות הגדולות המעורבות באזור. הבובות וחוסר התועלת במרוץ החימוש חייבים להיות ברורים לכל העמים ברחבי העולם. והנה עתה, ישנה ההודמנות לעשות את הבחירה הנכונה. ארה"ב מבחינתה תעשה שימוש בכל האמצעים הדיפלומטיים שברשותה, תוך שימוש בתבונה ובהירות, על-מנת לנסות ולמצוא דרך טובה יותר לטיפול בנושא זה. חמישית, המשבר האחרון הדגיש את חשיבותן של עצמאות פוליטית ושלמות טריטוריאלית לכל מדינות האזור. אנו מאשרים שוב את חשיבותן של העיקרון הזה, העומד בשיאו של המשבר הנוכחי. אנו מדגישים זאת היום שוב למענם של כל הנוגעים בדבר." (5)

בעוד שעקרונות ג'ונסון הפכו להיות ראשי הפרקים של החלטה 242, אנשי מפתח במחלקת המדינה ובבית הלבן אשר היו מעורבים במו "מ זוכרים עד כמה היה הוויכוח על ניסוחה של ההחלטה ארוך, מייגע ומעורפל במכוון. המשפט "פינוי כוחות מזוינים ישראליים מטריטוריות שנכבשו במסגרת הסכסוך האחרון", הפך למחלוקת העיקרית שעמדה במרכזיותם של ויכוחים והיה נתון לפירושים שונים ומנוגדים. קדמו לניסוחה הסופי כמחצית התריסר טיוטות שלא נתקבלו, כולל אלה שהכילו את הנוסח "פינוי מכל הטריטוריות שנכבשו" (6)

אולם, הטיוטות האלה של הנוסחה נידחו. המילה "כל" לא נכללה בסופו של דבר בנוסח הסופי של ההחלטה. הטיוטה הסופית של ההחלטה נוסחה בידי הנציג הבריטי באו"ם, לורד קרדון (יו פוט), אשר התפקיד הראשון שמילא במסגרת שרותו במשרד המושבות הבריטי, היה כקצין אדמיניסטרטיבי בארץ ישראל בשנות ה-1930. הוא החזיק תמיד בדעה, ששום דבר ספציפי לא נכלל במילה "פינוי". בה בעת שטיוטת ההחלטה הייתה בשלבי כתיבה "נואם אחר נואם (מעל בימת האו"ם) הבהיר באורח ברור, כי אין לכפות על ישראל לשוב אל קווי הגבול 'הפגיעים והשביריים' שנקבעו בהסכמי שביתת הנשק, אלא אל אותם קווים, אם אכן יושג שלום, שהוגדרו של-ידי מועצת הבטחון של האו"ם בהחלטה 242 "כגבולות מוכרים ובטוחים המוסכמים על-ידי כל הצדדים." (7)

המונח "גבולות מוכרים ובטוחים", מעולם לא הוגדר במלואו. המחברים האמריקנים של טיוטת ההחלטה האמינו, כי היא נועדה להיות מיושמת בשלמותה "שחלקיה משולבים יחדיו על-מנת ליצור איזון כללי שיבוצע בשלמותם, או לחילופין לא יבוצעו כלל." (8)

ג'וזף סיסקו - שכינה אז כעוזר מזכיר המדינה לענייני ארגונים בינלאומיים ומאוחר יותר כעוזר לענייני המזרח הקרוב - והיה מעורב באופן אישי בהכנתה של טיוטת ההחלטה אמר כי "בהחלטה לא נאמר נסיגה לגבולות שלפני ה-5 ביוני." אף כי ההחלטה נכתבה במקור בשפה האנגלית, המדינות הערביות ותומכיהם הסתמכו על התרגום לצרפתית של ההחלטה, כתביעתם לפינוי ישראלי מכל השטחים, בטענה שתרגום זה מבטא נאמנה את כוונתה האמיתית של החלטה 242 ומשמש כפירושה המדויק. הסיבה לכך הייתה פשוטה: בעוד שבנוסח האנגלי ישנה השמטה מכוונת של המילה "כל" לפני המילה "שטחים" ובכך נותר היקף הפינוי של ישראל ללא הגדרה, הרי שבתרגום לצרפתית נאמר "השטחים". הדבר התפרש על-ידי תומכי העמדה הערבית כגירסה האומרת נסיגה "מכל השטחים", למרות היותה לא מדויקת בעליל ולא נאמנה למקור בשפה האנגלית. מנהיגים פוליטיים ודוברים שונים נתנו פירושים משלהם למשמעות המילה "פינוי".

מאיר רוזן, ששירת בין השנים 1971-1979 כיועץ המשפטי של משרד החוץ הישראלי, טען בצורה משכנעת שהתרגום לצרפתית אינו יכול להיות קביל, מפני שבהתאם לחוק הבינלאומי, בעת שיש ניגודים בין נוסחים שונים, ניתנת העדפה לנוסח המקורי, שניכתב במקרה הזה בשפה האנגלית. (9)

נביל עראבי, ששירת בשורה של תפקידי-מפתח במשרד החוץ המצרי ממעיט במשמעות של העדר האות "ה" באנגלית המופיעה לפני המילה "שטחים" ומתייחס במקום זאת למשפט האומר ש "רכישת טריטוריה בדרך של מלחמה היא פסולה". זה, לדעתו, הוא משפט המפתח של העיקרון המרכזי, המופיע במבוא של ההחלטה. (10)

בניגוד לכוונה לממש נסיגה מלאה, או נסיגה מכל השטחים, ראש ממשלת ישראל (בשנים 1977-1983), מנחם בגין שאף להמיר רק את חצי האי סיני בתמורה לחוזה שלום עם מצרים. בגין לא רצה להחיל את ההחלטה 242 ברמת הגולן, ובמיוחד לא במזרח ירושלים, בגדה המערבית, או ברצועת עזה. בגין העיר ליועצו הוותיק, יחיאל קדישאי, כי "בפינוי סיני אנחנו מילאנו למעשה את חלקינו בהתאם לדרישת ההחלטה (242)". (11)

היועץ הפוליטי של ראש ממשלת ישראל דאז, יצחק שמיר, הסביר ב-1991, כי "חבר (במפלגת) הליכוד אינו מוותר על שטחים בתוככי ארץ-ישראל. למרות זאת, אנחנו נתנו 95% משטח סיני אליו מתייחסת ההחלטה 242. נכון? לפיכך, במסירת אחוז כה גבוה מן השטחים אנחנו מילאנו את חלקינו בהתאם להחלטה 242. (12)

ההחלטה קבעה, כי חובה על הצדדים לנהל מו"מ על-מנת להגיע להסכם "לגבי גבולות סופיים שיהיו בטוחים ומוכרים במילים אחרות, שאלת הגבולות הסופיים נתונה למשא ומתן בין הצדדים. (13)

ישראל הכירה בהחלטה וקיבלה את קביעותיה במאי, 1968. מצרים וירדן אימצו את ההחלטה, מתוך הבנת המוחלטת כי ישראל מחוייבת לפנות, ללא תנאים, את כל (!) השטחים שכבשה במלחמת יוני, 1967. סוריה דחתה לחלוטין את קבלת ההחלטה עד פברואר, 1971 כאשר רמזה, בדברים הברורים שנאמרו על-ידי נשיאה, אסד כי אינו מתנגד ליישומה של ההחלטה 242 כל עוד היא מבטיחה נסיגה מלאה של ישראל מכל האדמות הערביות ומימוש זכויותיהם של הפלשתינאים. מבחינתו של אסד, המשמעות של זכויות הפלשתינאים היא חזרה ישראלית לגבולות שלפני 1967. עם זאת, אסד קיבל חלק מן ההחלטה, שקבע כי רכישת טריטוריה בדרך של מלחמה היא פסולה, אך לא הרחיק עד כדי הסכמה להשיג שלום עם ישראל. בעובדת השתתפותה של סוריה בוועידת השלום במדריד ב-1991 היא קיבלה למעשה את תוכנה של ההזמנה לוועידה בה צויינה ההחלטה 242, אולם לא הייתה בכך הסכמה מבחינתה להכיר בריבונותה של ישראל ובטחונה, כפי שנאמר בהחלטה.

החלטה 242 הכאיבה ופגעה בארגון לשחרור פלשתינ (אש"ף). עד 1988 סירב הארגון לקבל את ההחלטה מסיבות שונות. ראשית, ההחלטה המקורית אינה מזכירה את הפלשתינאים, או מתייחסת לזכויותיהם הפוליטיות. שנית, קבלת ההחלטה יכולה להשתמע כהכרה בזכות הקיום של ישראל והסיכוי של מימוש הקביעה "ללא איומים ומעשי אלימות", שמשמעותם הסרת האופציה של מאבק מזויין, מאבק לחופש ונקיטה במעשי טרור נגד ישראל ו/או מטרות ישראליות. במהלך שנות ה-1970 וב-1980 אש"ף סירב לוותר על המאבק המזויין נגד ישראל. ב-1988 וב-1989, כאשר דיונים שונים יצרו אווירה בשלה לכינוסה של ועידה בינלאומית לשלום במזרח התיכון, יו"ר אש"ף, יאסר עראפת, היתנה את קבלת ההחלטה 242 בהבטחה להקים מדינה פלשתינית, לקבל את הזכות להגדרה עצמית ולקבלת פיצויים. הכרתו ב-242 הייתה מותנית גם "בהכללתם של כל החלטות האו"ם, ולא רק החלטה אחת בלבד. (14)

מבחינתם של הפלשתינאים קבלת ההחלטה 242 תחייב גם את קבלתה של החלטת האו"ם 194, שהתפרשה על-ידי הפלשתינאים וכלל העולם הערבי, כהכרה בזכותם של הפלשתינאים לכל האדמות, המהוות את מדינת ישראל. הנשיאים ריצ'רד ניקסון, ג'ורג' וו. בוש וג'ימי קרטר התייחסו בצורה שונה למשמעותה של 242. ניקסון אמר לקסינג'ר בימים הראשונים של מלחמת אוקטובר, 1973: "אתה ואני יודעים שהם (הישראלים) אינם יכולים לחזור לגבולות (שלפני 1967) האחרים. אבל, מאידך, איננו יכולים לומר זאת, מפני שהישראלים מנצחים במלחמה זו, כפי שניצחו ב-1967, ועלינו לשמור על הסטאטוס-קו. הדבר אינו ניתן לביצוע. (15)

כאשר ג'ורג' וו. בוש וראש ממשלת ישראל, שרון התכתבו ביניהם ב-2004 בנושא הגבולות העתידיים של ישראל, הוא הבהיר כי אין על ישראל לשוב לגבולות שנקבעו בהסכמי שביתת-הנשק ב-1949 ולמעשה, לגבולות 1967. במאוס 1977 קרטר, לפני שנעשה מעורב בפעילותו הדיפלומטית עם ישראל ומצרים, אמר כי "המדינות הערביות ומדינת ישראל חייבים להגיע להסכמה בדבר גבולות קבועים ומוכרים, שבתוכם הריבונות היא חוקית ומוסכמת באופן הדדי. יתכן שגבולות ברי-הגנה יותאמו בעתיד לגבולות החוקיים, אם כי ישנה גם אפשרות שלא תהיה התאמה. ייתכן שלישראל תהיינה שלוחות/אמצעים להגן על עצמה מעבר לגבולות קבועים ומוכרים. (16)

30 שנה לאחר שסיים את כהונתו, הצהיר קרטר ש-242 נתנה מנדט, או חייבה נסיגה ישראלית משטחים שנכבשו במלחמת יוני, 1967 ואם אכן ייושם ההליך, פירושו של דבר שלא יהיה צורך לצד הערבי לנהל מו"מ לשלום עם ישראל, לפני שזו תיסוג והדבר יהיה בניגוד לכוונתו המפורשת של לינדון ג'ונסון. (17 " לבסוף, הדחיות בהן נקטו הצדדים הערבים בהכרת חוקיותה של ישראל וקיומה כמדינה יהודית, כלומר אי-נכונותם לפתוח במו"מ המבוסס על 242 עם ישראל, נתנה למעשה הזדמנות למנהיגים הישראלים לפרש את ההחלטה כרצונם. נשיא מצרים, אנואר סאדאת, פתח במו"מ ישיר עם ישראל כעשר שנים לאחר קבלת ההחלטה ובהתאם לעיקרון ההמרה של שטחים בעד שלום, הוחזר כל חצי האי סיני לריבונות מצרית. היעדר הנכונות לנהל מו"מ עם ישראל – עם או בלי קבלת 242 כבסיס לשיחות – תורגם על-ידי ממשלת ישראל בצורך לשקול, ולאחר מכן לשנות את הדמוגרפיה של בשטחים החדשים שכבשה. אילו נפתחו משאים ומתנים בשלב מוקדם יחסית לאחר מלחמת יוני 1967, הדבר היה מונע מישראל את הקמתם של יישובים בשטחים וסיפוחם של חלקים משטחים אלה.

קן סטיין, אפריל 2010

אזכורה של ההחלטה ומונחיה שימשו כבסיס לכנוסה בז'נבה של הוועידה לשלום במזרח התיכון בדצמבר 1973, 1) בניסיון הנפל של ההצהרה המשותפת הסובייטית-אמריקנית באוקטובר 1977 ובהסכמי קמפ-דייוויד בספטמבר, 1978. ההחלטה מהווה את הרעיון המרכזי בהסכמי השלום בין מצרים וישראל במאוס 1977, ושל ירדן וישראל באוקטובר, 1994. קבלת תוכנה של ההחלטה שימשה תנאי מקדים לפתיחתו של הדיאלוג בין ארה"ב לאש"ף בדצמבר 1988 ולזימונה של ועידת מדריד לשלום במזרח התיכון באוקטובר, 1991. ההתייחסות ל-242 עומדת במרכזם של אזהדים ממזכרי ההבנה בין ארה"ב וישראל לגבי ניהולם של משאים ומתנים בעתיד; בהצהרת ונציה של תשע מדינות אירופאיות ב-1980 בנושא השלום במזרח התיכון; בהסכמי אוסלו בין ישראל ואש"ף בספטמבר 1993; בהסכמי ואי באוקטובר, 1998; במפת הדרכים לשלום במאוס, 2003 ובחילופי האיגרות בין הנשיא האמריקני, ג'ורג' בוש וראש ממשלת ישראל, אריאל שרון באפריל 2004. ההצהרה הערבית במפגש הפיסגה בביירות במאוס 2004, שנודע גם כיוזמת השלום הערבית, אינה כוללת איזכור של 242. כן גם, בלא סיבה ברורה 242 אינה משמשת כנקודת התייחסות לקראת כינוסה של פגישת הפיסגה בין ישראל ואש"ף באנאפוליס, בנובמבר 2007.

- 1) Memorandum of Conversation between Muhammad Hafiz Ismail and Henry Kissinger, 25
- 2) February 1973, Armonk, New York, Nixon Presidential Materials Project, NSC Files, Henry Kissinger Files, Middle East, Box 25.
- 3) For Example see an excellent summary by the Washington Institute for Near East Policy, *UN Security Council Resolution 242 Building Block of Peacemaking*, Washington D.C. 1993; David Korn, *The Making of the United Nations Security Council Resolution 242*, Pew Case Studies in International Affairs, Case 450, Washington D.C., The Pew Charitable Trusts, 1992; and *The Journal of Palestine Studies*, Autumn 2007, vol. XXXVII, Number 1.
- 4) Remarks by Joseph Sisco, Minutes of a Private Meeting, United States Institute for Peace, Washington D.C., April 3, 1991.
- 5) Address by President Lyndon Johnson, National Foreign Policy Conference of Educators, Washington D.C., *Public Papers of the President of the United States: Lyndon B. Johnson*, Office of the Federal Residence, Washington D.C., June 1967.
- 6) Gideon Rafael (Israel's Ambassador to the UN in 1967), *Destination Peace/ Three Decades of Israel Foreign Policy/ A Personal Memoir*, New York: Stein and Day, 1981, pp. 189-190.
- 7) Eugene Rostow (Undersecretary of State for Political Affairs, 1966-1969), "The Intent of UNSC Resolution 242 – The View of the Regional Actors," in The Washington Institute for Near East Policy, *UN Security Council Resolution 242/ The Building Block of Peacemaking*, Washington D.C., 1993. P. 17. Examples of the detailed discussion leading up to the resolution passage see U.S. Department of State, *Foreign Relations 1964-1968, XIX, Arab-Israeli Crisis and War, 1967*. Documents 481-504.

- 8) Remarks by Alfred L. Atherton, Jr. (Assistant Secretary of State of Near East and South Asian Affairs), AA Status Report on the Peace Process. Address to the Atlanta Foreign Policy Conference on U.S. Interests in the Middle East, April 5, 1978.
- 9) Meir Rosenne, "Understanding UN Security Council Resolution 242 of November 22, 1967, on the Middle East," in Jerusalem Center for Public Affairs, *Defensible Borders for Lasting Peace*, Jerusalem, 2005.
- 10) Remarks by Nabil Araby, "The intent of UNSC Resolution 242 – The View of Regional Actors," in *UN Security Council Resolution 242 The Building of Peacemaking*, Washington Institute for Near East Policy, 1993, pp. 2005.
- 11) Kenneth W. Stein, interview with Yahiel Kadishai, Tel Aviv, Israel, July 5, 1993.
- 12) Remarks by Yossi Ahimeir, *Yediot Aharonot*, Shiv'a Yamim supplement, August 23, 1991.
- 13) Remarks by Joseph Sisco, NBC's "Meet the Press", 12 July, 1970.
- 14) Text from Manama News Service. Bahrain, January 5, 1989, *Foreign Broadcast Information Service – Near East and South Asia*, U.S. Department of Commerce, Washington D.C.
- 15) Henry Kissinger, *Crisis: The Anatomy of Two Major Foreign Policy Crises*, New York, Simon and Schuster, 2003, p. 140
- 16) Remarks by Jimmy Carter, as quoted in Presidential News Conference, March 9, 1977, *The American Presidency Project*, www.presidency.ucsb/ws/print.php?pid=7139.
- 17) See remarks by Jimmy Carter, *Palestine: Peace not Apartheid*, Simon and Schuster, November 2006, pp. 38-39, 207, 208 and 215. See also Carter's acceptance speech for the Nobel Peace Prize, December 10, 2002; presentation before the Council on Foreign Relations, March 2, 2006; and the opinion piece that appeared in 70 newspapers (so claimed by the Carter Center). These remarks can all be found either on the Carter Center website (under news/documents), www.cartercenter.org, or on National Public Radio's "fresh Air" website, www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=6543594.

החלטת מועצת הבטחון 242

22 בנובמבר, 1967

בהביעה המשך דאגתה נוכח המצב החמור במזרח התיכון, בהדגישה שרכישת טריטוריה בדרך של מלחמה היא פסולה, ושיש צורך לפעול למען שלום צודק ובר-קיימא, שבו תוכל כל מדינה שבאזור לחיות בביטחון, בהדגישה עוד שכל המדינות החברות, בהסכימן למגילת האומות המאוחדות, קיבלו על עצמן התחייבות לפעול בהתאם לסעיף 2 של המגילה.

1. – קובעת שקיום עקרונות המגילה מחייב השכנת שלום צודק ובר-קיימא

במזרח התיכון, שיושתת על הגשמת שני העקרונות הבאים:

(א) פינוי כוחות מזוינים ישראליים מטריטוריות שנכבשו במסגרת הסכסוך האחרון;

(ב) ביטול כל טענה או מצב של לוחמה, וכיבוד והכרה של הריבונות, השלמות הטריטוריאלית והעצמאות המדינית של כל מדינה ממדינות האזור, ושל זכותן לחיות בשלום בתוך גבולות מוכרים ובטוחים, ללא איומים או מעשי אלימות;

2. – מכריזה עוד על הצורך:

- (א) לערוב לחופש השיט בנתיבי-מים בינלאומיים באיזור;
- (ב) להגיע להסדר צודק של בעיית הפליטים;
- (ג) לערוב לשלמות הטריטוריאלית ולעצמאות המדינית של כל מדינה ממדינות האזור, באמצעים שבכללם יצירת אזורים מפורזים;
3. – מבקשת מן המזכיר הכללי למנות נציג מיוחד, שייצא למזרח התיכון כדי ליצור ולקיים מגעים עם המדינות הנוגעות בדבר, כדי לעודד הסכם וכדי לסייע למאמצים להגיע לכלל הסדר מוסכם בדרכי שלום, בהתאם לתנאים ולעקרונות שבהחלטה זו.
- 1) – מבקשת מן המזכיר הכללי לדווח למועצת-הבטחון בהקדם האפשרי על התקדמות מאמציו של הנציג המיוחד.